

**PROGRAM
SDS ZA SLOVENIJO
2000 - 2004**

SDS

MURSKA SOBOTA, 9. 9. 2000

Čas je za Slovenijo.

PROGRAM SDS ZA SLOVENIJO 2000 -2004

*Mnoge uspešne rešitve se čez čas izčrpoja in potrebne so nove. Potrebni so novi odgovori, kajti obzorja so širša od tega, kar je vidna na prvi pogled. Obstajajo vprašanja nacionalnega pomena, ki jih je treba najprej zaznati, osmisliti, ugotoviti njihove razsežnosti in potem najti odgovore. Pri skupnem iskanju potrebnih rešitev se zavedamo, da se prihodnost še ni zgodila. Vsi smo odgovorni zanjo in vsi smo poklicani, da jo oblikujemo.
/Iz političnega programa SDS/*

I. IZHODIŠČA, NAČELA IN VREDNOTE

UVOD

Socialdemokrati se zavzemamo za družbo svobodnih in dejavnih posameznikov, ki sprejema in varuje delovanje prostega trga, hkrati pa lajša njegove socialne posledice.

Strateški cilj SDS je ustvarjanje nove kakovosti življenja, več demokracije, spoštovanja pravic in svoboščin, medsebojnega spoštovanja, gospodarske učinkovitosti, svobode in solidarnosti. Politična oblast za SDS ni edini in končni cilj. Politično oblast v SDS sprejemamo kot sredstvo, s katerim bomo v skupno dobro ustvarili podlago za večjo in širšo udeležbo pri odločanju različnih, tudi doslej odrinjenih slojev in posameznikov. Upravljanje države, racionalno-tehnične naloge delovanja države in gospodarstva morajo potekati v navezavi na zgodovinsko oblikovano vrednostno središče nacije.

SDS izhaja iz Slovenske pomladi, političnega gibanja, ki je oblikovalo realno moč za osamosvojitvev, demokratizacijo in modernizacijo Slovenije. Socialdemokratska zveza Slovenije in Slovenska demokratična zveza sta bili pomembni tvorbi in sestavna dela tega gibanja.

Čeprav je politična parlamentarna demokracija temelj sodobne organizacije družbe, pa sama po sebi ne zadošča. Zavzemamo se za

širitev demokracije na vsa področja družbenega življenja. Demokracija se mora v gospodarstvu kazati v splošni dostopnosti znanja in informacij ter v različnih oblikah soodločanja, v kulturi in vsakdanjem življenju pa predvsem v pluralizmu in strpnosti do drugačnega.

Vsi ljudje se rodimo enakovredni ne glede na raso, vero, spol ali socialno okolje. Čeprav se vsak posameznik rodi v družbo, ki ima že izoblikovane značilnosti, pravila in vrednote in se jim prilagaja, to ne pomeni, da ne more vplivati na njihov razvoj in spremembe. Zato zavračamo izključevanje žensk, mladine, ostarelih, revnih, invalidov ter etničnih, verskih, spolnih in drugih manjšin, ter drugih kakor koli na rob odrinjenih ali drugače prikrajšanih ljudi.

Demokracija, kakršno hočemo socialdemokrati, ne more obstajati sama po sebi. Pogoji za njeno uresničevanje in s tem tudi naše temeljne vrednote so:

Svoboda

vsakega človeka, ki je lahko omejena le z enako svobodo drugih ljudi.

Pravičnost

kot najpomembnejša vez, ki avtonomne posameznike povezuje v družbo, ki omogoča izhodiščno enakost socialnih in ekonomskih možnosti ter pravno enakost za vsakogar. Človekove pravice in svoboščine so neodtujljive in pripadajo vsakomur, ne glede na gmotno stanje, svetovni nazor, izobrazbo, družbeni položaj, raso ali katero koli drugo pripadnost.

Solidarnost,

ki jo razumemo kot civilizacijsko načelo sodelovanja med ljudmi in obstoja človeške družbe nasploh. Ljudje smo odvisni drug od drugega pa tudi od družbe. Solidarnost je pripravljenost na sprejemanje vzajemne odgovornosti do drugega in do družbe tako za sedanje kot prihodnje generacije.

Domoljubnost,

ki jo razumemo kot tisto razmerje do domovine, ki je izhodišče trdne volje za ohranitev, obrambo in razvoj slovenske države. Temelji v vrednostnem središču slovenske nacije in narodni identiteti - vedenju, kaj smo, in volji biti to, kar smo - kakor jo je oblikovala in jo oblikuje slovenska kultura.

GOSPODARSKA POLITIKA

1. Najpomembnejši strateški cilj SDS je vsestranski materialni in duhovni razvoj. Ta **razvojni izziv** je mogoče uspešno uresničiti, če bodo lahko narodovi gospodarski potenciali izkoriščeni v celoti in če bo lahko vsak njegov član prispeval po svoji moči, znanju in hotenju. Slovenci takega časa, takšne zlate dobe, še nismo živeli.

Slovenci se bomo morali s svojim razvojnim izzivom soočiti in ga uresničiti v zahtevnem mednarodnem okolju. Prvič v zgodovini se lahko slovenski narod tudi kot gospodarski subjekt uveljavi v svetu s pomočjo lastne države, ki mu zagotavlja, da bo izrazil tudi svojo kulturno in socialno posebnost.

Socialdemokrati ugotavljamo, da vključevanje v integracijske tokove ni opcija, ampak priložnost, da se izognemo gospodarskemu nazadovanju, socialnemu razslojevanju in kulturnemu siromašenju.

Zato se socialdemokrati zavzemamo za uspešno, konkurenčno sposobno in predvsem razvojno naravnano gospodarstvo. V delovanje tržnih zakonitosti bomo zavestno vnesli razvojne in socialne korektive. Z dejavno korekcijsko vlogo države si bomo prizadevali za nadaljnjo rast in razvoj slovenskega gospodarstva in takšno stopnjo socialne varnosti, ki bo zagotavljala vsakomur človeka vredno življenje.

Sodobni gospodarski sistem temelji na načelu pravične udeležbe vseh državljanov pri delitvi povečanega narodnega dohodka. Tako v gospodarstvu kot v javni in državni upravi obstajajo še velike notranje rezerve, tako da bo mogoče zmanjšati obremenitve gospodarstva in s tem spodbuditi nov razvojni zagon brez bistvenega krčenja socialnih pravic. Pri vseh oblikah lastništva v gospodarskih družbah se zavzemamo za dosledno uvedbo načela soupravljanja zaposlenih.

2. Ker se **kmetijstvo** v svetovnih razsežnostih globalizira, se spreminjajo tudi cilji in funkcije slovenskega kmetijstva. Naše kmetijstvo bo kos mednarodnim izzivom, če bo ohranjalo kmetijski prostor, poseljenost podeželja in vzdrževalo kulturno krajino, če bo pridelovalo hrano na ekonomsko in ekološko sprejemljiv način, kar je pomembno tudi za ohranjanje in zagotavljanje zdrave pitne

vode, ohranjalo oziroma povečevalo zaposlenost tudi na podeželju z dejavnostmi, ki se lahko vežejo na kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (gostinstvo, obrt, turizem) in lajšalo težke socialne razmere tistim prebivalcem, ki niso zaposleni ali imajo majhne dohodke.

3. Slovenija leži na izjemno pomembnem stičišču evropskih prometnih tokov, zato prometni položaj Slovenije terja visoko stopnjo prometne opremljenosti in razvoj ter graditev vseh vrst **komunikacijske infrastrukture**: telekomunikacijske in informacijske, cestne, železniške, zračne, pomorske in poštne.

Zgradili bomo sodobno in močno **nacionalno informacijsko infrastrukturo (NII)**. Ustvarili bomo razmere za sodobne, vsem dostopne in konkurenčne večpredstavne informacijske storitve. Ustvarili bomo brezplačne digitalne knjižnice in informacijske baze na lokalni in svetovni ravni. Sodobna nacionalna informacijska infrastruktura bo za vse enako dostopna.

4. Socialdemokrati se zavzemamo za skrbno in pregledno **urejanje prostora**, ki mora biti interdisciplinarno strokovno podprto, vseobsežno in trajno. Urejanje prostora mora upoštevati prizadevanja za doseg trajnostnega razvoja, zato bomo zaradi solidarnosti s prihodnjimi generacijami urejanje prostora utemeljevali ne le na ekonomskih izhodiščih, temveč v veliki meri tudi na etičnih.

Skrbeli bomo za zmanjševanje porabe naravnih virov, ne da bi se pri tem zmanjševala gmotna blaginja. Zato bomo posebno skrb posvečali učinkoviti izrabi virov, zlasti uporabi alternativnih obnovljivih virov.

5. Zavedajoč se vloge in pomena pluralnega delavskega organiziranja za gospodarski in socialni razvoj Slovenije ter za zaščito pravic iz dela, bo SDS, s pomočjo zakona o delitvi sindikalne lastnine, omogočila novim sindikatom gmotno podlago za njihovo delo. Zavzela se bo tudi za sprejem zakona o delavski zbornici in nasploh podpirala pluralno in avtonomno sindikalno gibanje, vključno z organiziranjem sindikalnega gibanja mladih, ki bi združevalo dijake, študente in mlade delavce.

SOCIALNA POLITIKA

Temeljni cilji SDS na področju socialne politike v širšem pomenu besede so izboljšanje kvalitete življenja, preprečevanje revščine in socialne izključenosti ter zagotavljanje socialnega ravnotežja in kohezivnosti. Pri tem izhajamo iz načela enakosti izhodiščnih možnosti, upoštevanja posameznikovega dela ter družbene solidarnosti.

Pravica do dela je ena temeljnih človekovih pravic. Za delo sposobnim državljanom bomo omogočili, da si z lastnim delom zagotovijo socialno in gmotno varnost. Ob uvajanju tržnega gospodarstva bomo zagotovili zakonsko varstvo pravic zaposlenih v obsegu, ki bo na ravni držav Evropske unije. Za socialdemokrate je brezposelnost zapravljanje razpoložljivih virov, ki zmanjšuje potencialni produkt in dohodek (bruto domači proizvod), povečuje neenakost in načenja kvaliteto človekovega življenja in njegove možnosti.

Dosledno bomo upoštevali tudi pridobljene pravice iz dela, pri čemer mora biti, ob upoštevanju načela vzajemnosti, višina pravice iz tega naslova odvisna od preteklega vložka oz. vplačevanja v pokojninsko blagajno ter v prihodnosti tudi od varčevanja v naložbenih sistemih. Socialdemokrati se zavzemamo za zmanjšanje razpona med najnižjo in najvišjo pokojnino za polno delovno dobo iz naslova obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki mora zagotavljati temeljno socialno varnost.

2. Sodobno **družinsko** življenje mora temeljiti na vzajemnem spoštovanju otrok do staršev in staršev do otrok, smotrnem obsegu avtonomije vseh članov družine, čim širšega skupnega odločanja članov o pomembnejših skupnih vprašanjih, s čimer se krepi tudi odgovornost vseh članov do družine in družinskega življenja. V sodobni družbi in kulturi se vzpostavlja svojevrstna družinska demokracija, ki je v tradicionalni družbi ni bilo. Družina mora postati tisto privilegirano okolje, v katerem se bo posameznik nemoteno razvijal, pridobival pozitivne izkušnje in vrednote ter se učil sprejemati odgovornost za svoje ravnanje in svojo svobodo.

Večje spoštovanje in vrednotenje starševstva in predvsem materinstva želimo doseči tudi s tem, da se zavzemamo za zaposlitveno vamost nosečnic, tako višino denarnega nadomestila za čas porodniškega dopusta, ki bo bolj izenačena in manj odvisna od zaposlenosti ali povprečne plače matere ter možnost podaljšanja porodniškega dopusta do treh let.

3. Stanovanje je dobrina, ki mora biti dostopna vsakomur. Socialdemokratska **stanovanjska** politika bo temeljila na pospešeni graditvi socialnih in neprofitnih stanovanj za tiste kategorije prebivalcev, ki niso sposobne same rešiti stanovanjskih težav. To pa so predvsem mlade družine, družine z več otroki, invalidi, upokojenci, ljudje z nizkimi dohodki in tudi tisti strokovni kadri, za katere je družba posebej zainteresirana.

4. Tako kot večina sodobnih **žensk** je tudi slovenska ženska pogosto razpeta med službo in domom. V primerjavi z ženskami v drugih evropskih državah opravi Slovenka povprečno več delovnih ur v službi in doma in to še v slabših delovnih razmerah. Socialdemokrati bomo zato z ukrepi družinske, socialne in delavske zakonodaje ustvarjali takšne družbene razmere, da bo ženska lahko v njih enakopravno in ustvarjalno sodelovala na vseh področjih javnega življenja. Slovenija prihodnjega tisočletja bo napredovala le z angažiranjem znanja, sposobnosti in ustvarjalnosti vsakega posameznika, ne glede na njegov spol.

5. Socialdemokrati bomo v okviru celovite **mladinske politike** omogočali enakopravno vključevanje mladih v družbeno življenje in preprečevali njihovo odrivanje na ekonomsko, socialno, politično in kulturno obrobje družbe. Podpirali bomo samoorganiziranje mladih in ustvarjali takšne razmere, v katerih bo zagotovljen njihov enakopravni položaj v primerjavi z drugimi starostnimi kategorijami. V sodelovanju z drugimi civilno družbenimi organizacijami bomo organizirali mrežo servisnih dejavnosti za žrtve nasilja v družini in šoli, za učence z učnimi težavami in za odvisnike. Nacionalni program boja proti zasvojenosti bo temeljil tako na preventivi kot na nizkopražnih programih. Poseben poudarek socialdemokrati namenjamo invalidni mladini in mladim materam, da bi jim omogočili enake možnosti izobraževanja in poklicne kariere.

6. Telesno in duševno prizadetim osebam bomo omogočili enakopravno vključitev v družbo. Uveljavljali bomo spoštovanje in

uresničevanje deklaracij o pravicah invalidov in oseb z motnjami v duševnem razvoju, ki jih je sprejela generalna skupščina OZN, pravično ocenjevanje invalidnosti ne glede na izvor in nastanek invalidnosti ter za enakovrednost invalidskih pravic, integracijo otrok z motnjami v telesnem razvoju v redno šolo, odpiranje in ohranjanje delovnih mest, namenjenih invalidnim osebam, oskrbo invalidnih oseb v domačem okolju; graditev stanovanj in drugih javnih objektov brez arhitekturnih ovir.

Vprašanja varstva pravic vojnih veteranov, vojnih invalidov in žrtev vojne se država ne sme lotevati diskriminatorno.

7. S **socialno varstveno** politiko bomo preprečevali revščino in druge oblike družbene izključenosti. To bomo dosegli z zagotavljanjem aktivnih oblik varstva in z razvojem strokovnih socialnih mrež pomoči. Vzpostavili bomo raznovrstnejši model ponudbe socialnega varstva. Posameznik ima tudi pravico do izbire storitev, ki jo je možno izpeljati in uresničiti samo če obstajajo različni programi, različni izvajalci programov in različni proizvajalci, ki enakopravno tekmujejo.

VZGOJA, IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST

1. Uveljavili bomo raznolikost vzgojno varstvene ponudbe za predšolske otroke. Spodbujali bomo zasebno pobudo, podpirali povečanje konkurenčnosti in izboljšali kakovost storitev oziroma ponudbe. Država mora zagotavljati toliko sredstev za predšolsko vzgojo in varstvo, da otroci iz družin z nižjimi prejemki niso prikrajšani. Starši morajo imeti možnost izbire programov. Pri nadstandardnih zahtevah naj bo njihov finančni prispevek višji.

2. Temeljni cilj vzgoje in izobraževanja v osnovni in srednji šoli - ki izhajata iz usmeritev domače in evropske kulturne dediščine, - je celostni razvoj avtonomnega posameznika, ki bo pridobljeno znanje in privzgojene vrednote uveljavil za lasten razvoj in razvoj skupnosti.

3. Vsako tržno usmerjeno gospodarstvo odseva moč znanja, pridobljenega na visokošolskih in univerzitetnih zavodih, ki postaja naš največji potencialni kapital. To bomo dosegli s povečanjem celovitosti znanja, uveljavljanjem znanja na vseh ravneh in s

povezovanjem tehnološkega, humanističnega in duhovnega izobraževanja, ki je temelj za razvoj inovativne družbe in krepi ustvarjalno sposobnost posameznika.

Študentom na strokovni in univerzitetni ravni bomo zagotovili primerne razmere za študij, v univerzitetnih središčih pa tudi ustrezne bivalne razmere. Študentje so del pedagoškega in raziskovalnega procesa, zato morajo pridobiti tudi ustrezno mesto v procesih odločanja v organih univerze oziroma visokošolskih zavodov. Podpiramo sodelovanje študentov v različnih projektih, ki jih v nacionalnem programu ali zunaj njega izvajajo visokošolski učitelji in raziskovalci, vendar pod pogojem, da delo opravijo v normalnih razmerah in da so za svoje delo primerno nagrajani.

Podpiramo nastajanje zasebnih visokošolskih zavodov in zasebnih univerz, ker bo s tem tudi na področju visokega šolstva prišlo do nujne konkurence, ki bo tudi prispevala k dvigu kakovosti. Podpiramo policentrični razvoj visokega šolstva.

Delovne obremenitve visokošolskih učiteljev, sodelavcev in študentov ter velikost študijskih skupin je treba uskladiti s standardi, ki veljajo na evropskih univerzah.

ZDRAVSTVO

Zavzemali se bomo za "enake razmere pri zdravljenju", kar pomeni zmanjšanje razlik v zdravstvenemu stanju med posameznimi področji. Cilj bo izpolnjen z zmanjšanjem tveganja zaradi nezdravega načina življenja, z izboljšavo življenjskih in delovnih razmer in dostopnostjo zdravstvenega varstva vsem državljanom, pri čemer mora vsem prebivalcem, vsem socialnim slojem in vsem krajem postati zdravstvena služba, kolikor je mogoče, enako dostopna, saj je pravica do zdravja temeljna človekova pravica. Zato bomo izvajali politiko javnega zdravstva, ki je naravnana na uveljavitev zdravega načina življenja in zagotavlja kakovostno zdravljenje vsem državljanom. Pripravili bomo potreben nacionalni program za zdrav način življenja.

Zagotovili bomo enake možnosti zdravstvenega varstva za telesni in duševni razvoj otrok in mladostnikov, novorojenčkov, žena in ostarelih. Posebno skrb bomo posvetili razvoju zdravstvenega varstva pri delu ter enakemu dostopu vseh državljanov do nujne

zdravstvene pomoči. Natančno bomo razmejili vse tri ravni zdravstvenega varstva na področju zdravljenja, ki ga delimo na primarno (osnovno zdravstvo), sekundarno (bolnišnice) in terciarno raven (klinike). Izdelali bomo natančno mrežo na vseh omenjenih ravneh zdravljenja, predvsem pa bomo pospešili dograjevanje osnovnega zdravstva in izdelali strokovne normative, ki bodo merilo za opravljeno delo.

KULTURA

Socialdemokrati kulturi priznavamo pomen, ki ga je imela in ga še zmeraj ima za oblikovanje slovenske nacionalne identitete in za obstoj slovenske države, ki je nastala na tej podlagi in se na njej še zmeraj utemeljuje. Hkrati vidimo v kulturi poglavitno poročstvo, da bo slovenska država čedalje bolj demokratična, pravna in socialna, saj se prav prek kulture uveljavljajo temeljne vrednote svobode, pravičnosti, solidarnosti in domoljubnosti. Pri tem razumemo besedo kultura v najširšem pomenu, tako da zajema poleg sveta umetnosti tudi slovenski jezik in skrb zanj pa tudi vse humanistične in družboslovne vede, ki se posvečajo kulturi in jo pojasnjujejo, in ne nazadnje še vse tiste oblike verske, etične ali spoznavne dejavnosti, ki povezujejo posameznike v demokratično skupnost in njihovemu življenju podeljujejo smisel.

Zavzemamo se za sprejem nacionalnega kulturnega programa kot strateškega dokumenta na polju kulturne politike, ki bi morala temeljiti tudi na širitvi javnega interesa na področju kulture k Slovincem po svetu, socializaciji visoke umetnosti in krepitevi policentričnega kulturnega razvoja.

ŠPORT

Uveljavili bomo takšno zakonsko ureditev športa, ki bo poleg tekmovalnega športa, katerega namen je doseganje vrhunskih izidov v domačem in mednarodnem merilu, še posebej vzpodbujala šport za vse, to je športno vzgojo v šolah, športnih društvih, rekreacijo, zdravstveno in preventivno vzgojo ter invalidski šport. Cilj slovenske športne politike, ki naj ureja le dejavnost, ki je v nacionalnem programu športa opredeljena kot javni interes na državni in lokalni ravni, mora biti množičnejša udeležba v vseh oblikah športne dejavnosti. Podpiramo čim bolj razvejano

delovanje športnih društev, ki morajo biti glavni nosilci športa. Vrhunskemu športu, predvsem tistemu, ki predstavlja Slovenijo, je treba v prehodnem obdobju pomagati tudi z javnimi sredstvi in z davčnimi olajšavami. Še posebej bi izpostavili gornišstvo, ki ima v Sloveniji še poseben pomen, kakor tudi mladinski šport, ki naj mladim omogoči široko možnost izbire športne dejavnosti, pa tudi šah, go, bridge in druge miselne igre, ki pozitivno vplivajo na intelektualno in duhovno ustvarjalnost.

DRŽAVNA UPRAVA IN PRAVOSODJE

1. **Državna uprava** je instrument oblasti, a hkrati tudi javni servis, ki omogoča državljanom, da z njeno pomočjo laže uveljavljajo svoje pravice in izpolnjujejo obveznosti. Zavzemamo se za racionalno organizirano in učinkovito državno upravo, ki bo sposobna izpolnjevati svoje naloge in pri tem skrbno ravnati s proračunskim denarjem. Zato potrebuje sodobno informacijsko-komunikacijsko tehnologijo in drugo tehnično opremo, da bo lahko komunicirala s svojim ožjim in širšim (mednarodnim) okoljem, njena organizacijska struktura pa mora zagotavljati prožnost in dinamično odzivnost.

SDS podpira zamisel, da se del državnih funkcij organizirano usmerja v druga večja slovenska mesta, dekoncentrirane upravne naloge pa naj bodo organizirane v okviru upravnih okrajev, ki bodo z razvejanim sistemom upravnih izpostav izboljšali dostopnost državne uprave za državljane.

2. Socialdemokrati bomo uveljavili pravno državo, avtonomnost in učinkovitost sodišč. Pravica do sodnega varstva pravic ne sme biti odvisna od premoženjskega stanja stranke, zato bomo razvili sistem brezplačne pravne pomoči socialno ogroženim ljudem. Neučinkovita sodna veja oblasti razvrednoti sama po sebi drugi dve veji oblasti, s tem pa so ogroženi tudi temelji demokracije. Zato se bomo zavzemali za ustvarjanje razmer za normalno delo sodišč, pri napredovanjih v sodstvu pa za uveljavitev meril kakovosti in učinkovitosti sodnikov.

Zavzemali se bomo tudi za nepolitičnost in konkurenco na področju notarstva in s tem izboljšali položaj strank.

SKLADEN REGIONALNI RAZVOJ

Podpiramo take oblike prostorskega razvoja, ki bodo omogočale majhno odvisnost posameznih območij od gospodarskih središč. Med središči in posameznimi območji je treba zagotoviti dobro infrastrukturno povezavo. V obmejnih in demografsko ogroženih območjih je treba zagotoviti politiko dodatnih olajšav in spodbud za gospodarski razvoj, kakor predvideva zakonodaja, ki jo je potrebno dopolniti še s podzakonskimi in izvedbenimi akti.

Glede na to, da spada več kot polovica slovenskega ozemlja med razvojno ogrožena območja in da v tem prostoru živi manj kot petina prebivalstva, je treba čim prej uveljaviti strategijo razvoja Slovenije, nacionalni program razvoja podeželja in ukrepe za izboljšanje razmer na razvojno šibkih območjih.

LOKALNA SAMOUPRAVA

Lokalna samouprava je pravica lokalnih skupnosti, da same upravljajo del javnih zadev v skupno dobro lokalnega prebivalstva.

Socialdemokrati podpiramo ustanovljanje novih občin skladno s pogoji in interesi njenih prebivalcev. Podpiramo tudi svobodno združevanje lokalnih skupnosti v regije, na katere lokalne skupnosti in država prenesejo del pristojnosti.

OHRANITEV SLOVENSKE NACIONALNE IDENTITETE IN ODPRTOST V SVET

Slovenijo bomo ohranili kot samostojno in neodvisno državo, ki se bo zaradi hitrejšega gospodarskega razvoja in večje varnosti ter ob ohranitvi lastne nacionalne identitete vključila v obstoječe in nastajajoče evropske povezave, v katerih bo videla tudi svojo razvojno priložnost. Uveljavili bomo pravico do izhoda na odprto morje preko slovenskih teritorialnih voda in na enakopravni

podlagi uredili druga odprta mejna, politična in gospodarska vprašanja s sosednjimi državami.

Zunanja politika Republike Slovenije mora služiti uresničevanju slovenskih nacionalnih interesov, kot so mir in varnost državljanov, blaginja posameznika in družbe, varstvo človekovih pravic, pravna in demokratična ureditev ter ozemeljska celovitost in suverenost države.

Temeljna zunanjepolitična izhodišča Slovenije so utrjevanje mednarodnega položaja naše države, krepitev gospodarskega sodelovanja, stabilni in dobri stiki s sosednjimi državami, polnopravno članstvo v Evropski uniji in Severnoatlantski zvezi, dejavna vloga v OZN in drugih mednarodnih organizacijah.

Mednarodni položaj si bo Slovenija krepila z aktivnim sodelovanjem v vrsti mednarodnih organizacij univerzalnega in regionalnega tipa ter negovanjem enakopravnih dvostranskih stikov predvsem z državami, ki so ključne za zagotovitev varnosti slovenske države, za njen preporod in dolgoročni razvoj.

Slovenska država mora okrepiti politično in gmotno skrb za Slovence po svetu in za položaj slovenske narodne skupnosti v vseh štirih sosednjih državah. Prizadevati si mora za okrepitev njihove vezi z matičnim narodom, podpirati ukrepe, ki bodo krepili povezanost slovenske manjšine v posamezni državi ter zagotovljeno politično zastopnost v predstavniških ustanovah države, kjer živijo.

SDS bo razvijala sodelovanje in stike z demokratičnimi strankami in organizacijami v svetu ter nasploh krepila svoje mednarodno uveljavljanje kot kredibilna in odgovorna slovenska politična sila.

SDS se zaveda, da je zagotavljanje **nacionalne varnosti** Slovenije ena bistvenih nalog za njen obstanek in razvoj ter blaginjo in varnost njenih prebivalcev. Zagotavljanje nacionalne varnosti je v spremenjenih okoliščinah 21. stoletja, ob nastajanju združene Evrope, kompleksna naloga, ki jo bomo zagotavljali z usklajenim delovanjem in celovitimi ukrepi države. Cilj je preprečevanje in zmanjševanje nevarnosti in odpravljanje vseh posledic, ki bi nastale z ogrožanjem nacionalne varnosti.

Spremenjene razmere terjajo novo obrambno in vojaško strategijo. Namesto sistema splošne vojaške obveznosti načrtujemo postopen prehod na sistem visoko profesionalne Slovenske vojske z ustrežno prostovoljno rezervo, ki bo zagotavljala uspešno vojaško obrambo države in izpolnjevanje mednarodnih obveznosti v okviru OZN in NATA.

SVOBODA JAVNEGA OBVEŠČANJA

Svoboda tiska in javne besede je temeljni pogoj demokracije. Koncentracija lastništva in nadzora pomeni koncentracijo vpliva in družbene moči v rokah monopolov, kar je nedopustno in nevarno. Slovenski socialdemokrati se zato zavzemamo za občila in komunikacijsko "industrijo", ki bo odgovorna in dosegljiva vsem državljanom, za raznolikost v lastništvu in nadzoru ter avtonomnost občil, s čimer bo uresničljiva ustavna pravica ljudi do informiranja.

II.

OSREDNJI PROGRAMSKI CILJI

- Socialna politika:

1. Nemoteno delovanje pokojninskega in invalidskega zavarovanja.
2. Pospešena gradnja socialnih in neprofitnih stanovanj.
3. Odpravljanje revščine in socialne izključenosti z uveljavitvijo nove politike socialnega varstva (socialne pomoči).
4. Aktivna politika zaposlovanja vključno z vpeljavo certifikatnega sistema v poklicnem izobraževanju in zmanjšanje števila nezaposlenih in nezaposljivih.
5. Uveljavitev nove družinske politike vključno z uvedbo družinskih dodatkov in pravic starševstva.
7. Odprava neupravičenih razlik pri pomoči invalidom in upravičencem iz naslova t.i. "vojnih zakonov".

- Gospodarstvo:

1. Enakomernjši gospodarski razvoj po vsej Sloveniji.
2. Deregulacija in privatizacija velikih gospodarskih sistemov.
3. Zapolnitev privatizacijske vrzeli.

- Notranje zadeve:

1. Vzpostavitev učinkovite in državljanom prijazne državne uprave.
2. Zagotovitev visoke osebne varnosti državljanov in njihovega premoženja.
3. Učinkovit boj proti organiziranemu kriminalu.

- Obramba:

1. Postopna odprava splošne vojaške obveznosti in prehod na sistem profesionalne vojske in prostovoljne rezerve.
2. Članstvo v NATO.

- Zunanje zadeve:

1. Članstvo v Evropski uniji, v evroatlantskih povezavah in dejavnejša vloga v OZN, Svetu Evrope in drugih mednarodnih ustanovah in organizacijah.
2. Ureditev odprtih vprašanj s sosednjimi državami.
3. Okrepitev politične in gmotne podpore Slovincem po svetu in ureditev položaja slovenskih manjšin v sosednjih državah na temelju vzajemnosti.

- Pravosodje:

1. Pospešeno razreševanje sodnih zaostankov.
2. Uveljavitev konkurence v notariatu in znižanje cen nekaterih vrst notarskih storitev.
3. Dosledno izvajanje sodnih odločb.

- Finance:

1. Uveljavitev odgovornosti pri porabi proračuna.
2. Enako obravnavanje vseh davkoplačevalcev.
3. Zagotovitev plačilne discipline.
4. Spodbujanje tujih vlaganj za hitrejši razvoj Slovenije.

- Kultura:

1. Širitev javnega interesa na področju kulture na zunanje meje slovenskega etničnega prostora.
2. Visoko umetnost približati širšim slojem.
3. Krepitev policentričnega kulturnega razvoja – uveljavljaje novih kulturnih žarišč.

- Znanost, tehnologija, visoko šolstvo:

1. Transparentnost znanstveno raziskovalnega sistema.

2. Učinkovitejše vključevanje univerz in inštitutov v mednarodne povezave.
3. Zagotovitev ravni 30% Slovencev z univerzitetno izobrazbo, kar je evropsko povprečje.
4. Mladim raziskovalcem omogočiti delo z moderno opremo na domačih in tujih univerzah.
5. Podpora programom učenja svetovnih jezikov.

- **Šolstvo:**

1. Dvig kakovosti učno-vzgojnega dela na vseh stopnjah.
2. Uveljavitev osnovne šole kot prijazne šole.
3. Zmanjševanje osipa v poklicnih šolah.
4. Uveljavitev načela brezplačne šole (učbenikov, malice in prevoza).
5. Dvig štipendij in študijskih posojil pod enakimi pogoji, ki naj bodo dostopna najširšemu krogu dijakov in študentov!

- **Zdravstvo:**

1. Skrajšanje čakalne vrste v bolnicah .
2. Večja zdravstvena zaščita delavca na delovnem mestu.
3. Zagotavljanje možnosti dostopa do zdravstvenih uslug pod enakimi pogoji.
4. Uvedba konkurence na področju zdravstvenega zavarovanja.
5. Plačilo prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja vsem revnim, ki prejemajo socialno pomoč.

- **Promet in zveze:**

1. Nadaljevanje izgradnje avtocestne in železniške infrastrukture.
2. Spodbujanje zasebnega in javnega vlaganja v prometno infrastrukturo.
3. Pospešeno posodabljanje magistralnih, regionalnih in lokalnih cest ter obvoznic.
4. Izgradnja novih kolesarskih stez in površin za rolerje.
5. Pocenitev telefonskih storitev in zagotovitev dostopa do informacijskega omrežja pod enakimi pogoji.

6. Vrnitev vseh vlaganj državljanov v infrastrukturo in opremo Telekoma.
7. Zagotovitev brezplačne uporabe javnih storitev na informacijskem omrežju in plačilo neprofitne cene dostopa na omrežje za potrebe izobraževanja, vzgoje in kulture.

- **Kmetijstvo:**

1. Spodbujanje okolju prijaznega kmetijstva, večje posejlenosti podeželja in ohranitev kulturne krajine.

- **Denacionalizacija:**

1. Zaključek vseh denacionalizacijskih postopkov do konca leta 2002.

- **Prostor in okolje:**

1. Poenostavitev postopkov pridobivanja gradbenih dovoljenj.
2. Zagotavljanje virov zdrave pitne vode.
3. Ureditev predelave zbranih odpadkov.
4. Spodbujanje regionalnega povezovanja občin.
5. Zagotavljanje komunalno opremljenih zemljišč za gradnjo socialnih in neprofitnih stanovanj za mlade družine.

SLOVENIJA 2004

Slovenija bo do leta 2004 v svoj pravni, politični in gospodarski sistem uvedla toliko evropskih standardov, da bo postala enakopravna članica **EVROPSKE UNIJE**. Zato bo bolj demokratična, bolj učinkovita v gospodarstvu, zavezana spoštovanju človekovih pravic, znanju in uporabi sodobne tehnologije;

Slovenija leta 2004 bo pravna in socialna država, v kateri bo dostojanstvo človeka visoko merilo, dosledno bo uveljavljala pravičnost in solidarnost;

Slovenija bo do leta 2004 modernizirala Slovensko vojsko in obrambni sistem, zato bo postala enakopravna članica **NATO** in si tako zagotovila visoko varnost in privlačnost za tuje investicije v pomoč hitrejšemu razvoju.

Slovenija leta 2004 bo perspektiva in priložnost za mlade, varna in mirna za starejše!

Z m a g a j m o s k u p a j !